

Instans: Valnämnden
Tid: 2019-02-25 kl. 18:00
Plats: Sämsjön (B) Kommunhuset

Ronnie Rexwall
Valnämndens ordförande

Moa Andersson
Sekreterare

Förslag på justerare: Susanne Marstorp (C)

Information:

- VN = slutgiltigt beslut fattas i Valnämnden
- KS = slutgiltigt beslut fattas i Kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i Kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

KL	NR	Besluts -organ	Ärende	DNR	Handlingar bifogas	Föredragande/ Kommentar
18.00			Sammanträdets öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsamordnare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
18.05	1	INFO	Information om tillgänglighet i röstmottagningslokaler	--	--	Nämndsamordnare
18.10	2	VN	Omval kommunfullmäktige i Falun Kommun	VN 6/2019	X	Ordförande
18.20	3	VN	Val av röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal till Europaparlamentsval 2019	VN 1/2019	X/VS	Ordförande
18.30	4	VN	Propaganda i anslutning till vallokal	VN 4/2019	X	Ordförande
18.40	5	VN	Ordning i valsedelstället	VN 7/2019	X	Ordförande
18.50	6	VN	Val av behöriga att kvittera ut försändelser med röster från PostNord	VN 5/2019	X	Ordförande

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Information från Länsstyrelsen om regelverket runt fler valsedlar och valkuvert	Postlista VN 2019:1	X
2	Nyheter inför Europaparlamentsvalet i maj 2019 - Valmyndigheten	Postlista VN 2019:2	X

Omval till kommunfullmäktige i Falun kommun

Sammanfattning

Valprövningsnämnden har beslutat att det ska genomföras omval till kommunfullmäktige i Falun. Enligt vallagen ska valdagen vara inom tre månader efter beslutet om omval. Valmyndigheten har samrått med länsstyrelsen och den 7 april 2019 ska vara valdag för omval i Falun.

Det medför att alla kommuner måste ordna med förtidsröstning eftersom det numer är obligatoriskt, enligt 4 kap 23 § vallagen. Vid ett omval är perioden för förtidsröstning förkortad till tio dagar före valdagen och det ska i varje kommun finnas minst en lokal för förtidsröstning ”som ger väljarna goda möjligheter att rösta”. Exakta dagar och öppettider är därmed upp till varje kommun att bestämma utifrån väljarnas hänsyn.

Du har rösträtt till omval kommunfullmäktige i Falun kommun om du är:

- svensk medborgare och är folkbokförd i Falun kommun.
- medborgare i något av EU:s medlemsländer eller medborgare i Island eller Norge och är folkbokförd i Falun kommun.
- medborgare i något annat land än de som räknats upp ovan och har varit folkbokförd i Sverige i tre år i följd före valdagen, samt är folkbokförd i Falun kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-14
Valmyndighetens nyhetsbrev 2019 4V

Förslag till beslut

- Kommunhuset (entré) används som röstningslokal (förtidsröstning) i samband med omval till kommunfullmäktige i Falun kommun.
- Kommunhuset (entré) hålls öppen den 4 april kl. 14.00-16.00 för förtidsröstning till omval till kommunfullmäktige i Falun kommun.
- Moa Andersson och Mattias Strandberg förordnas till röstmottagare under förutsättningen att de genomgår utbildningen för röstmottagare.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Valmyndighetens nyhetsbrev 2019:4V

Det här nyhetsbrevet innehåller:

- Omval i Falun – valdag beslutad och förtidsröstning ska ordnas i alla kommuner
- Information om personröstning – ny affisch och film
- Riksrevisionen granskar valförfarandet

Omval i Falun – valdag beslutad och förtidsröstning ska ordnas i alla kommuner

Valprovsningsnämnden har beslutat att det ska genomföras omval till kommunfullmäktige i Falun. Enligt vallagen ska valdagen vara inom tre månader efter beslutet om omval. Valmyndigheten har samrått med länsstyrelsen och den 7 april 2019 ska vara valdag för omval i Falun.

Det medför att alla kommuner måste ordna med förtidsröstning eftersom det numer är obligatoriskt, enligt 4 kap 23§ vallagen. Vid ett omval är perioden för förtidsröstning förkortad till tio dagar före valdagen och det ska i varje kommun finnas minst en lokal för förtidsröstning ”som ger väljarna goda möjligheter att rösta”. Exakta dagar och öppettider är därmed upp till varje kommun att bestämma utifrån väljarnas hänsyn.

Mer information kommer

Vi kommer att återkomma med samlad information om vad som övrigt gäller, bl.a. för valmaterial, handledningar och övriga instruktioner. Vi vill dock redan nu förtydliga att de nya kraven på avskärmningar av platsen för valsedlar och de nya reglerna för personröstning *inte* kommer att gälla vid omvalet.

Valprovsningsnämndens beslut hittar ni här:

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/valprovsningsnamndens-beslut/upphavande-av-valet-till-kommunfullmaktige-i_H7D34C9F2A

Information om personröstning – ny affisch och film

Valmyndigheten har tidigare informerat om de nya reglerna för personröstning, som innebär att väljare som inte har tillgång till en namnvalsedel kan personrösta på alla partier genom att skriva namn på ett parti och en kandidat på en blank valsedel, eller kandidatnamn på en partivalsedel. Tidigare har detta endast varit möjligt om partiet inte har anmält sina kandidater. Reglerna ska gälla första gången vid valet till Europaparlamentet och är inte aktuella för omval.

Som ett led för att informera väljarna kommer vi att trycka en enkel affisch om personröstning som ni kan sätta upp i era val- och röstningslokaler. Eftersom arbetet med

valmaterialsbeställningar redan pågår kommer varje kommun per automatik att få lika många affischer som det fanns val- och röstningslokaler i kommunen 2018. Produkten kommer att vara synlig i beställningsformuläret i valportalen men kommunen behöver inte göra några ändringar. Om ni vill ha fler affischer eller ha dem i ett annat format går det bra att skriva ut/trycka med hjälp av den PDF som finns i menyvalet ”Produkter” i valportalen.

Valmyndigheten kommer också att publicera en enkel film på val.se som visar motsvarande information som på affischen.. Filmen beräknas vara färdig under vecka 11. Sprid gärna Valmyndighetens filmer om val vidare till de som arbetar med information och kommunikation i kommunen. Informationen på val.se om personröstning kommer också att ses över och uppdateras under våren

Till sist vill vi också påminna om att röstmottagarna behöver kunna svara på enkla frågor om personröstning. Använd gärna filmen eller affischen som utgångspunkt när ni diskuterar frågan på era utbildningar.

Riksrevisionen granskar valförfarandet

Riksrevisionen har beslutat att inleda en granskning av valförfarandet. Beslutet innebär att ett granskningsupplägg med frågeställningar och metod ska tas fram. Som skäl till beslutet skriver Riksrevisionen att i valförfarandet omsätts principerna om fria, hemliga och direkta val i praktiken och att det därför är motiverat att granska om det fungerar som avsett. Riksrevisionen skriver i sitt beslut att de kan komma att hämta in information från Valmyndigheten och länsstyrelserna. Valmyndigheten har ingen uppgift om att granskningen innebär någon särskild insats från kommunerna. En kopia av beslutet finns bifogat detta nyhetsbrev.

Med vänliga hälsningar,

Valmyndigheten

Val av röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal till Europaparlamentsval 2019

Sammanfattning

Enligt 3 kap 6 § Vallagen (2005:837) ska det på varje röstmottagningsställe finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras. För varje valdistrikt ska det utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Vid röstmottagning i en röstningslokal (förtidsröstning) ska minst två röstmottagare vara närvarande då röstningen pågår. Enligt 3 kap 4 § vallagen får endast den som har fått sådan utbildning som behövs förordnas för uppdraget som röstmottagare.

Schema för röstmottagning under förtidsröstning och valdag distribueras till valda röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal i samband med utskick av kallelse till utbildning för röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-14

Vid sammanträde - Lista röstmottagare EP-val 2019

Vid sammanträde - Inkomna intresseanmälningar för röstmottagare EP-val 2019

Vid sammanträde - Lista ordförande och vice ordförande i vallokaler EP-val 2019

Förslag till beslut

- Röstmottagare förordnas enligt bilaga under förutsättningen att de genomgår valnämndens utbildning för röstmottagare.
- Ordförande och vice ordförande förordnas enligt bilaga under förutsättningen att de genomgår valnämndens utbildning för röstmottagare och valnämndens särskilda utbildning för ordförande och vice ordförande i vallokal.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

För kännedom till: Valda röstmottagare och ordförande/vice ordförande vallokal, lönenheten

Propaganda i anslutning till röstmottagningsställen

Sammanfattning

Av 3 § vallagen framgår att det på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme nära ett röstmottagningsställe inte får förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Väljaren ska kunna vara ostörd och skyddad för varje form av påverkan under själva valhandlingen.

Det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen i lokalen medan röstningen pågår. För att underlätta röstmottagarnas arbete rekommenderar Länsstyrelsen att valnämnderna fattar ett principbeslut avseende vad som är att betrakta som propaganda på eller i ett utrymme nära ett röstmottagningsställe i den egna kommunen.

Förslag till beslut baseras på information från Länsstyrelsens informationsdag för kommuner den 16 januari 2019.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-06

Information från Länsstyrelsen om lämpliga röstningslokaler och ordning i och i närhet av lokalerna

Förslag till beslut

- Följande definieras som partipolitisk propaganda i anslutning till röstningsmottagningsställe och är därmed förbjudet i Herrljunga kommun:
 - Hålla tal i eller i direkt anslutning till röstmottagningsställe.
 - Att bära partisymboler inne på ett röstmottagningsställe.
 - Affischering och banderoller i eller utanpå den byggnad som används som röstmottagningsställe.
- Röstmottagare ansvarar för ordningen i lokalen under den tid de tjänstgör enligt schema.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

För kännedom till: Partigrupper, röstmottagare via utbildning

Lämpliga röstningslokaler och ordning i och i närhet av lokalerna

Frågan om hur ordning ska upprätthållas i och i närheten av röstningslokaler är en fråga som utifrån reglering, förarbeten och praxis är sammanknippad med frågan om vilka röstningslokaler som är lämpliga att använda. Frågorna prövas ofta sammankopplat. Nedan följer därför en kort sammanfattning av de aktuella bestämmelserna, aktuella förarbeten och avgöranden.

Ledning finns även bl.a. i Valmyndighetens Handbok – Kommunens uppgifter vid valen, kapitel 6.2, s. 40.

Enligt 4 kap. 22 § vallagen ska varje kommun se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. En röstningslokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Den ska inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning och den bör inte ha sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen.

Vidare får det, enligt 8 kap. 3 § vallagen, på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Av 4 § samma kapitel framgår att röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. Den som finns i lokalen eller i ett utrymme intill denna ska rätta sig efter de anvisningar som röstmottagarna ger för att röstmottagningen ska kunna genomföras. Blir det sådan ordning att den inte kan avstyras får röstmottagningen tillfälligt avbrytas.

Ordningen vid val och i röstningslokal regleras också av bestämmelserna i brottsbalken.

Röstningslokaler

Så sent som 2014 ändrades 22 § i 4 kap. vallagen och ett tillägg gjordes om att en lokal som används som röstningslokal inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning och den bör inte ha sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen.

Av förarbeten till ändringen (prop. 2013/13:124 och SOU 2013:24) kan man utläsa bl.a. att varje kommun ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Vilka lokaler som ska användas bestämmer varje kommun. Det ligger i sakens natur att det ofta blir fråga om kommunens egna lokaler, t.ex. kommunkontor, skolor och bibliotek. Något behov av att i övrigt närmare i lag ange vilka slag av lokaler som kommunerna får använda finns inte. Det är en självklar utgångspunkt och målsättning att lokaler som används för röstmottagning bör uppfattas som värdemässigt neutrala av väljarna. Om det kan antas att en väljare kan komma att påverkas i samband med röstningen på grund av att röstningen äger rum i en lokal som på ett eller annat sätt präglas av att den har anknytning till en viss organisation, kan det hävdas att lokalen inte kan uppfattas som värdemässigt neutral. Detta torde i första hand vara aktuellt i fråga om lokaler som har

Ärende 4

anknytning till organisationer med politiska kopplingar. Den värdemässiga neutraliteten kan också ifrågasättas om det kan antas att vissa väljare kommer att avstå från att använda en viss lokal av t.ex. religiösa skäl. Ett annat förhållande som kan medföra att den värdemässiga neutraliteten kan ifrågasättas är t.ex. att röstmottagning anordnas i lokaler dit tillträdet är begränsat till dem som arbetar i lokalerna och att det bland dem finns påtagliga kopplingar till en eller flera organisationer med politisk anknytning. Förutsättningarna för vilka lokaler som kan användas skiljer sig åt från kommun till kommun.

Propaganda

Bestämmelsen har funnits i flera tidigare vallagar och formulerades i 1972 års vallag som

Tal får ej hållas i röstningslokal eller i anslutande utrymme. Ej heller får tryckta eller skrivna upprop sättas upp på eller delas ut till väljare på sådan plats.

Innebörden av bestämmelsen har inte ändrats även om dess språkliga utformning har det.

Vägledande praxis

Valprövningsnämnden har i de senaste valen uppmärksammat ovan frågor i ett par ärenden, Stockholms Central och Vivalla bibliotek i Örebro. I redogörelsen nedan hänvisas också till andra avgöranden från Valprövningsnämnden.

I avgörandena prövas såväl frågan om lokalerna lämplighet som närhet till propaganda. Vi kan få ledning beträffande uttalanden om lämpliga lokaler när vi bedömer frågan om närhet till propaganda och vice versa. Sammanfattningsvis kan följande punkter noteras vara av stor vikt.

- Kommunen genom valnämnden fattar beslut om lämpliga lokaler och åtgärder vid propaganda. Kommunen bör utbilda och instruera röstmottagare om aktuella regler, om av kommunen fattade principbeslut och om hur olika situationer ska hanteras.
- Väljaren ska kunna vara ostörd och skyddad för varje form av påverkan under själva valhandlingen.
- Hur stort utrymme som omfattas av förbudet mot propaganda är ofta inte möjligt eller ens lämpligt att precisera. En bedömning måste göras i det enskilda fallet utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk agitation under valhandlingen. Här blir av betydelse bl.a. vilken omfattning den politiska propagandan kan anses ha och i vilka former de politiska partierna söker fånga väljarnas intresse.
- En röstningslokal som är belägen så att aktiviteter åtminstone stundtals når väljarna i röstningslokalen kan inte bedömas uppfylla kraven i 8 kap. 3 § vallagen.
- För bedömningen är det av betydelse bl.a. vilken omfattning den politiska propagandan har och i vilka former de politiska partierna söker fånga väljarnas intresse.
- Även om kommunen genom dess valnämnd och de av kommunen utsedda röstmottagarna primärt har ansvaret för att förbudet mot politisk propaganda på röstmottagningsställen och utrymmen intill dessa upprätthålls är det naturligtvis också

Ärende 4

av vikt att partiorganisationerna beaktar kraven i vallagen när partierna planerar sina valaktiviteter.

När det gällde Stockholms Central anförde nämnden bl.a. följande. I vallokal och på annat röstmottagningsställe (röstningslokal) eller i ett utrymme intill en sådan lokal får det, enligt 8 kap. 3 § vallagen, inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Syftet med denna bestämmelse är att väljaren ska vara ostörd och skyddad för varje form av påverkan under själva valhandlingen, ett led i att trygga genomförandet av fria och hemliga val. Förbudet i 8 kap. 3 § vallagen mot politisk propaganda har sina rötter i äldre lagstiftning. Fram till år 1972 gällde att tal inte fick hållas ”inom vallokalen” och inte heller fick tryckta eller skrivna upprop finnas där, se 57 § första stycket lagen (1920:796) om val till riksdagen och motsvarande bestämmelser i kommunala vallagen (1930:253). Med 1972 års vallag (SFS 1972:620) utvidgades förbudet att gälla ”i röstningslokal eller i anslutande utrymme” (8 kap. 11 § tredje stycket). Ändringen byggde på ett förslag av 1965 års valtekniska utredning och motiverades enligt utredningen (SOU 1969:19 s. 89) av att den gällande lagen gett upphov till viss tvekan om hur långt valförrättarens ordningsmakt sträckte sig. Genom att föreslå tilläggen ”röstningslokalen eller utrymme därintill” och i röstningslokal eller i anslutande utrymmen sökte utredningen åstadkomma en önskvärd precisering i detta avseende. Den föreslagna ändringen togs in i 1972 års vallag utan några särskilda kommentarer i propositionen. Såvitt framgår av förarbetena var alltså ändringen inte primärt motiverad av en önskan att vidga området för förbud mot politisk propaganda utan närmast för att klargöra inom vilket område valförrättarna kunde utöva sin befogenhet att upprätthålla ordningen i samband med röstningen. I 1997 års vallag (SFS 1997:157) ändrades lydelsen till ”i en röstningslokal eller ett utrymme intill lokalen” (9 kap. 14 §), ett uttryck som alltså förts över till den nu gällande vallagen. Det finns inte några närmare förarbetsuttalanden om innebörden av detta uttryck. I prop. 1996/97:70 s. 201 sägs endast att bestämmelsen motsvarar den i 1972 års lag. Av 7 kap. 1 § första stycket vallagen framgår att det är kommunerna som inrättar röstningslokaler i landet. Förbudet i 8 kap. 3 § vallagen mot politisk propaganda på ett röstmottagningsställe eller i utrymme intill detta är en bestämmelse som kommunerna har att beakta när de hyr utrymmen för röstningslokaler och det ankommer på kommunerna att se till att hyresavtalen får ett sådant innehåll att kraven på röstningslokaler i 8 kap. 3 § vallagen uppfylls. Valmyndigheten har inte i sin handbok om kommunernas uppgifter vid valen 2010 närmare gått in på vilka krav som bör ställas på ett röstmottagningsställe för att föreskrifterna i 8 kap. 3 § vallagen ska anses vara uppfyllda. Röstmottagningen i röstningslokaler, vanligen kallad förtidsröstning, är sedan länge av mycket stor omfattning. Vid årets val röstade 2 375 274 väljare på detta sätt, eller drygt 39 % av väljarna. I röstningslokalen på Stockholms Central mottogs 27 340 röster, varav 12 567 för Stockholms kommuns valkrets och 14 773 för övriga landet. Att röstning kan ske i förtid är uppenbarligen av stor betydelse för att uppnå ett högt valdeltagande. För att skapa så gynnsamma förutsättningar som möjligt för förtidsröstning är det naturligt att kommunerna försöker finna röstningslokaler med hög tillgänglighet och på platser där många människor passerar. Enbart från dessa utgångspunkter får en plats som Stockholms Central anses som mycket lämplig för att inrymma en röstningslokal. Problemet med den och liknande lokaler, som många gånger är kommersiellt utnyttjade, är att det kan vara svårt att garantera att väljarna ges det skydd som vallagen kräver för en röstningslokal. Det ges inte heller något utrymme för att, som valnämndens yttrande kan tolkas, i någon mån

Ärende 4

pruta på detta krav av det skälet att lokalen i andra avseenden, t.ex. i fråga om tillgänglighet, är synnerligen lämplig som röstningslokal. Sett till det syfte som förbudet mot politisk propaganda och liknande har ligger det enligt Valprövningsnämndens mening närmast till hands att tolka förbudet i 8 kap. 3 § vallagen så att det inte är begränsat endast till utrymmen som ligger i omedelbar anslutning till röstningslokalen. Hur stort utrymme som omfattas av förbudet torde knappast vara möjligt eller ens lämpligt att precisera i föreskrifter. En bedömning måste göras i det enskilda fallet utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk agitation under valhandlingen. Här blir av betydelse bl.a. vilken omfattning den politiska propagandan haft och i vilka former de politiska partierna sökt fånga väljarnas intresse. Av utredningen framgår att ett antal ytor i centralhallen på Stockholms Central hyrs ut för olika aktiviteter. Röstningslokalen var inrättad på ett sådant utrymme. Av bilder från centralhallen, vilka Valnämnden i Stockholms kommun gett in i ärendet, framgår att utrymmet för röstning saknade både fasta väggar och tak. Utrymmet var avgränsat delvis med skärmar och i övrigt endast med rep. Ett annat utrymme i centralhallen, omkring tio meter från området för röstning, hyrdes under skilda perioder av tre olika politiska partier för aktiviteter inför valet. Det förekom tidvis muntliga inslag med högtalare, som enligt vad valnämnden uppgett var vända från röstningslokalen. Där fanns även valaffischer och annat tryckt material uppsatt. Vidare fanns större valaffischer placerade i kanten av centralhallens tak. Mellan utrymmena för röstning och för partiernas verksamhet fanns dubbla bänkrader utställda i syfte att åtskilja områdena från varandra. Det är inte möjligt att, med utgångspunkt i den ganska allmänt formulerade bestämmelsen i 8 kap. 3 § vallagen, närmare precisera inom hur stort område omkring en röstningslokal det inte får förekomma politiska aktiviteter. Det är naturligtvis också vanskligt att i efterhand bedöma i vad mån väljarna nåtts av de olika politiska aktiviteter som pågått på det utrymme som disponerades av de politiska partierna. Vad som framkommit i utredningen leder dock Valprövningsnämnden till slutsatsen att utrymmena var belägna så nära röstningslokalen och att aktiviteterna inom partiernas utrymme, åtminstone stundtals, hade en sådan form att de nådde väljarna i röstningslokalen. Därmed kan inte kraven i 8 kap. 3 § vallagen anses uppfyllda. Detta har inneburit en avvikelse från föreskriven ordning. Mot den här redovisade bakgrunden ansåg Valprövningsnämnden det angeläget att frågan om röstningslokalernas utformning och belägenhet särskilt beaktas i den utvärdering av valet som ska ske. Nämnden tillade följande. Utredningen i detta ärende ger exempel på svårigheter som kan vara förknippade med uppgiften att anskaffa röstningslokaler som både uppfyller vallagens krav och är ändamålsenliga i övrigt. Mycket talar också för att förtidsröstning kommer att öka i omfattning och att det kommer att bli allt vanligare med röstningslokaler i kommunikationscentra, gallerior och andra, i huvudsak kommersiella, lokaler. Enligt Valprövningsnämndens mening är det därför viktigt att frågan om röstningslokalernas utformning och belägenhet tas upp i den utvärdering som görs efter valet och att Valmyndigheten i sin handledning för röstmottagning belyser också denna fråga.

Inte heller i fråga om röstningslokalen i Vivalla bibliotek ansåg Valprövningsnämnden att vallagens krav var uppfyllda. Nämnden anförde bl.a. följande. Biblioteket i Vivalla Centrum som rymde röstningslokalen låg i en s.k. galleria. Biblioteket utgör en integrerad del av gallerian och saknar entrédörrar eller liknande avgränsningar. Cirka 10 meter framför ingången till biblioteket hade det socialdemokratiska partiet ett tält uppsatt. Tältet var bemannat och försett med informations- och propagandamaterial för partiet. Enligt uppgift hade även andra politiska partier tält uppsatta i gallerian. Som Valprövningsnämnden uttalat i

Ärende 4

sitt beslut den 17 december 2010, (dnr 204-2010) angående förtidsröstningen på Stockholms Central, ligger det enligt nämndens mening närmast till hands att tolka förbudet i 8 kap. 3 § vallagen så att det inte är begränsat endast till utrymmen som ligger i omedelbar anslutning till röstningslokalen. Hur stort utrymme som omfattas av förbudet torde knappast vara möjligt eller ens lämpligt att precisera i föreskrifter. En bedömning måste göras i det enskilda fallet, utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk propaganda under valhandlingen. Här blir av betydelse bl.a. vilken omfattning den politiska propagandan haft och i vilka former de politiska partierna sökt fånga väljarnas intresse. I likhet med förhållandena på Stockholms Central var även det nu aktuella valtältet beläget omkring 10 meter från ingången till biblioteket och röstningslokalen. Tältet var uppställt i en galleria, där, liksom på Stockholms Central, många människor passerar. Röstningslokalen hade likt den på Centralen hög tillgänglighet. Som Valprovsnämnden framhållit i sitt beslut om röstningen där kan det vara svårt att i lokaler av det nu aktuella slaget garantera att väljarna ges det skydd som vallagen kräver för en röstningslokal. Valprovsnämnden understryker att det inte finns något utrymme för att i någon mån pruta på kravet för skydd av det skälet att lokalen, t.ex. i fråga om tillgänglighet, är synnerligen lämplig som röstningslokal.

Till en början kan konstateras att väljarna knappast kunde undgå att ta del av det politiska budskapet från valtältet när de passerade in i röstningslokalen. Frågan är då vilken betydelse som bör tillmätas detta förhållande. Valpropagandan konkurrerade i gallerian av och till med annan information, bl.a. reklam och andra kommersiella aktiviteter. Det finns inget i utredningen som talar för att valarbetarna i det socialdemokratiska tältet särskilt vänt sig till de besökare som avsett att besöka röstningslokalen utan att det varit fråga om sådan valpropaganda som vanligen förekommer på torgmöten och i liknande sammanhang. Som Valprovsnämnden tidigare uttalat (dnr 204-2010) är det väsentligt att upprätthålla det skydd för väljaren i valsituationen som består i att det inte på ett röstmottagningsställe eller intill detta får förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljare i deras val. Det är inte möjligt att, med utgångspunkt i den ganska allmänt formulerade bestämmelsen i 8 kap. 3 § vallagen, närmare precisera inom hur stort område omkring en röstningslokal det inte får förekomma politiska aktiviteter. Det socialdemokratiska valtältet var placerat på cirka 10 meters avstånd framför ingången till biblioteket. Om ett parti på detta sätt har en valstuga eller ett valtält uppställt i anslutning till ett röstmottagningsställe är det risk för att skyddet för väljaren urholkas. Enligt Valprovsnämndens mening är det därför inte förenligt med vallagens bestämmelser i 8 kap. 3 § att valstugor eller andra anordningar för valpropaganda finns så nära ett röstmottagningsställe (vallokal eller röstningslokal för förtidsröstning) som var fallet vid Vivalla bibliotek. Valprovsnämnden noterar i detta sammanhang att företrädare för olika partier på valdagen, av tradition, brukar dela ut valsedlar utanför vallokaler. Någon annan politisk propaganda tillåts inte i sådana sammanhang.

Valprovsnämnden tillade i promemorian att det är kommunen genom dess valnämnd och de av kommunen utsedda röstmottagarna som primärt har ansvaret för att förbudet mot politisk propaganda på röstmottagningsställen och utrymmen intill dessa upprätthålls. Men det är naturligtvis också av vikt att partiorganisationerna beaktar kraven i 8 kap. 3 § vallagen när partierna planerar sina valaktiviteter.

Ordning i valsedelstället

Sammanfattning

Valsedlar har vid tidigare val i Herrljunga kommun ordnats i alfabetisk ordning.

Röstmottagarna på respektive röstmottagningsställe ansvarar för att beslutad ordning följs.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-14

Förslag till beslut

Valsedlarna i valsedelstället ordnas efter alfabetisk ordning i samband med Europaparlamentsvalet 2019.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Val av behöriga att kvittera ut försändelser med röster från PostNord

Sammanfattning

Valnämnden ska på begäran av valansvarig hos PostNord utse personer med behörighet att kvittera ut försändelser med röster hos PostNord.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-06

Förslag till beslut

Ronnie Rexwall (KV), Moa Andersson (nämndsamordnare) och Mattias Strandberg (nämndsamordnare) får behörighet att kvittera ut försändelser med röster från PostNord.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Expedieras till: PostNord

Meddelande 1

Information om regelverket runt fler valsedlar och valkuvert

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen uppmärksammat att det förekommer frågor om hanteringen av valkuvert som inte förslutet. Fråga har även uppkommit om flera valsedlar i ett valkuvert.

Av 7 kap. 2 § vallagen framgår hur man gör i ordning en röst. Av lagrummet framgår att väljaren ska ta en valsedel och lägga valsedeln i ett valkuvert samt försluta kuvertet.

I 8 kap. vallagen finns de allmänna bestämmelserna om röstmottagning. Enligt 7 § får en röstmottagare inte ta emot valkuvert som inte uppfyller kraven på hur sådana kuvert ska ha gjorts i ordning.

De valkuvert och ytterkuvert för budröst som röstmottagare i röstningslokal tar emot ska i väljarens närvaro eller budets närvaro enligt 10 kap. 4 § vallagen läggas i fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort. Fönsterkuvertet ska därefter klistras igen.

När röstmottagarna i vallokalen har fått omslag med fönsterkuvert ska de enligt 9 kap. 9 § vallagen granska kuverten och vid granskningen ska röstmottagarna bl.a. enligt p.6 öppna de fönsterkuvert som uppfyller kraven i paragrafen och kontrollera att kuverten innehåller ytterkuvert för budröst eller valkuvert och att kuverten uppfyller kraven på hur sådana kuvert ska ha gjorts i ordning.

Av 12 § samma kapitel framgår att när röstmottagningen har avslutats ska röstmottagarna bl.a. lägga de valkuvert som uppfyller kraven i bl.a. 9 § i valurnan för det val valsedeln gäller och de valkuvert som inte uppfyller kraven i bl.a. 9 § i särskilda omslag.

Det är Länsstyrelsens uppfattning att det är av största vikt att röstmottagarna kontrollerar att väljaren endast lagt i en valsedel i valkuvertet och att väljaren har förslutit de kuvert som röstmottagarna tar emot. Väljaren bör annars uppmanas att göra om sin röst och försluta kuverten.

Om röstmottagarna i en vallokal efter att ha öppnat ett fönsterkuvert eller ett ytterkuvert för budröst konstaterar att ett valkuvert ev. innehåller flera valsedlar av samma färg eller inte är förslutet är det viktigt att tänka på att väljaren kan ha trott att han eller hon lagt en valsedel i kuvertet och att ett kuvert som vikts in kan ha uppfattats vara förslutet. Det är att rekommendera att röstmottagarna vid sådan tveksamhet snarare godkänner än underkänner en röst. Samma avväganden bör göras vid onsdagsräkningen.

Det saknas grund för att underkänna ett valkuvert som legat i urnan på grund av att kuvertet inte är förslutet. Flera valsedlar i ett valkuvert ska i vallokal och vid onsdagsräkningen bedömas som en ogiltig röst. Valsedlarna ska ligga kvar i kuvertet. Vid den slutliga rösträkningen bedömer Länsstyrelsen om en valsedel ska anses vara giltig.

Nyheter inför Europaparlamentsvalet i maj 2019

Från och med valet till Europaparlamentet den 26 maj 2019 kommer det att ställas krav på att platsen för valsedlar vid en röstnings- eller vallokal ska vara avskärmad från insyn från andra väljare. Det ska också vara möjligt för väljare att personrösta på en kandidat för ett parti som har registrerat sin partibeteckning och anmält alla kandidater genom att skriva till namnet på en blank valsedel eller partivalsedel, under förutsättning att kandidaten är anmäld för partiet. I dag är detta endast möjligt för partier som inte har anmält sina kandidater

Valsedlar ska avskärmas från insyn

Ändringarna i vallagen innebär att det ställs krav på att det i anslutning till en vallokal eller röstningslokal för förtidsröstning ska ordnas en avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. Syftet är att stärka skyddet för valhemligheten. Genom avskärmningen ska en väljare kunna välja sina valsedlar utan påverkan och insyn från andra väljare.

Vilken typ av avskärmning som ska användas och hur den ska se ut är upp till kommunernas valnämnder att besluta, utifrån de lokala förutsättningarna. Valmyndigheten kan utifrån rollen som central valmyndighet och samordnande funktion ge råd och stöd, mot bakgrund av lagstiftningen.

Ökade möjligheter att personrösta på blanka valsedlar och partivalsedlar

Lagändringen innebär att det ska bli möjligt för väljare att personrösta på kandidater från alla partier även om väljaren inte har tillgång till en namnvalsedel. Väljaren kan antingen ta en blank valsedel och skriva namnet på det parti och den kandidat som hen vill rösta på eller ta en partivalsedel och skriva kandidatnamnet på. I dag är detta endast möjligt för partier som inte har anmält sina kandidater, dvs. partier som inte har låst sina listor. Syftet med lagändringen är att underlätta för väljare att fullt ut nyttja sin rösträtt, oberoende av om det görs i en vallokal på valdagen, i en röstningslokal vid förtidsröstning eller genom brevröstning från utlandet. Ändringen underlättar framför allt för de som vill rösta någon annanstans än i sin hemkommun och därför inte har tillgång till rätt namnvalsedel.

Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2019 och kommer att tillämpas för första gången i valet till Europaparlamentet den 26 maj 2019.

[Regeringens proposition Stärkt skydd för valhemligheten](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/08/prop.-201718286/) (länk: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/08/prop.-201718286/>)